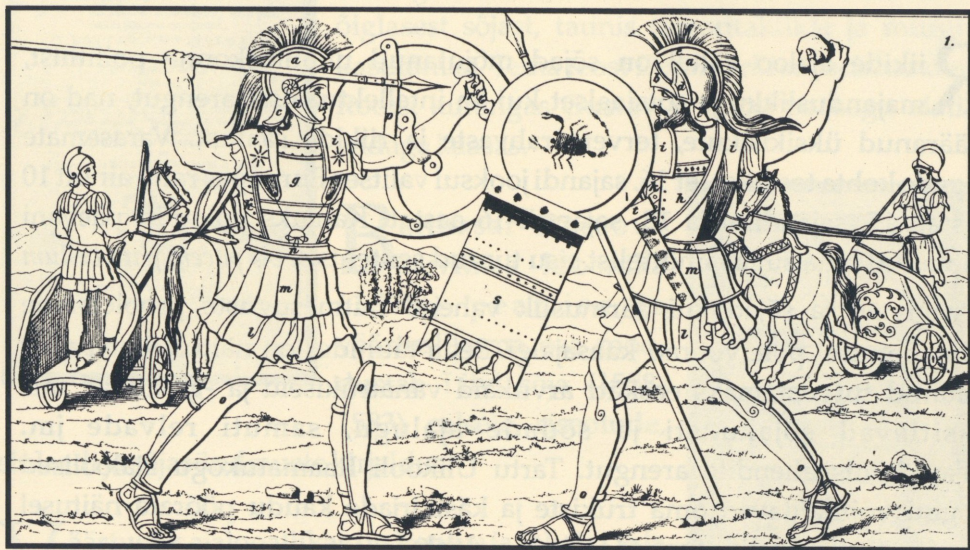

ARH PT-830

RARA BELLICA

NÄITUS TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGUS
SEPTEMBER - NOVEMBER 2001

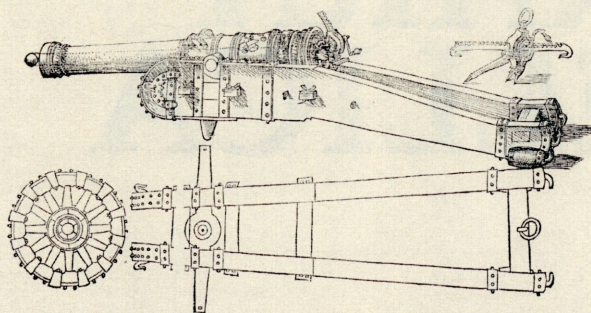
Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU

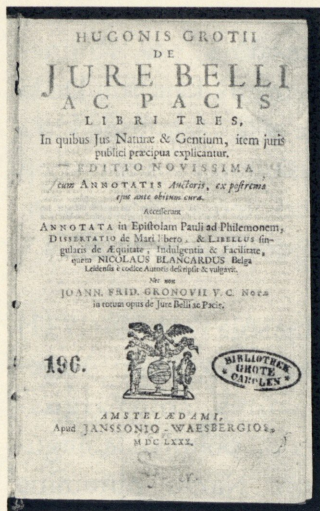
654576763

Riikide ajaloo vältel on sõjad mõjutanud nii ühiskonna poliitilist, majanduslikku ja sotsiaalset kui ka intellektuaalset arengut, nad on määranud üksikisikute, tervete rahvaste ja riikide saatust. Varasemate aegade kohta teatakse, et 16. sajandi jooksul valitses Euroopas rahu ainult 10 aastat, 17. sajandil 4 ja 18. sajandil 16 aastat. Kahjuks pole tänapäevani kaotanud oma sügavamõttelist sisu tuntud sentents *si vis pacem para bellum* - vägivald ja sõjad kui äärmuslik vahend mitmesuguste probleemide lahendamisel pole võõrad kaasajalgi. Seda taunides on näitus *Rara bellica* esitatud tutvustamiseks eeskätt arvukaid vanatrükiseid ja -graafikat, mis käsitlevad sõjakunsti ja sõdade ajalugu, samuti relvade jm. sõjapidamisvahendite arengut. Tartu Ülikooli Raamatukogu ajaloolised kogud võimaldavad oma trükiste ja käsikirjade kaudu pöörata näitusel tähelepanu ka Eestiga seotud sõdade ajaloole.

Alates sõjateemat arendanud ja sõjakunsti ülistanud antiikautorite (Thukydides, Renatus Vegetius) tööde käsitlustest annavad 16.-18. sajandil ilmunud sõjaraamatud ülevaatliku pildi oma ajastu sõjakunsti

arengust Euroopas. Välja antud on rohkesti illustratiivset materjali, albumeid ja mappe, kus näidatakse lahingustseene, sõjatehnikat ja -varustust.

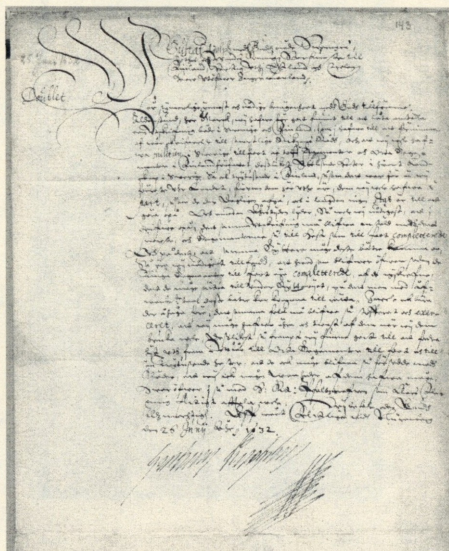
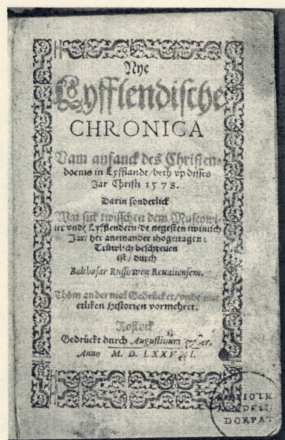
Kaasaegse rahvusvahelise õiguse rajaja Hugo Grotius (1583-1645) tõstis oma töödega uuele tasandile kristliku doktriini õiglasest sõjast, taunis terroritaktikat ja mürgi kasutamist. Tema teost *De jure belli ac pacis* kandis Rootsi kuningas Gustav II Adolf peaaegu alati endaga kaasas.

Balthasar Russowi Liivimaa kroonika (1578) peamise ja väärtuslikuma osa moodustab Liivi sõja (1558-1583) eelsete siseolude,

elulaadi ja sõjasündmuste kirjeldus.

Väärtuslik ajalooallikas on Pontus ja Jakob De la Gardie umbes 3600 kirja sisaldav arhiivifond, mis on De la Gardiede kui

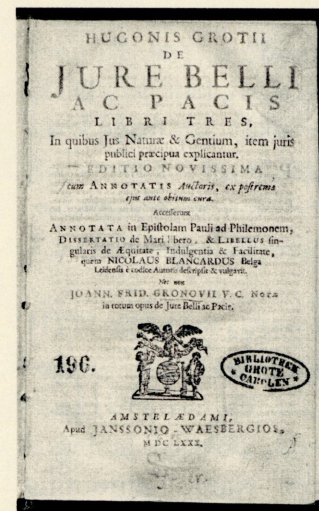
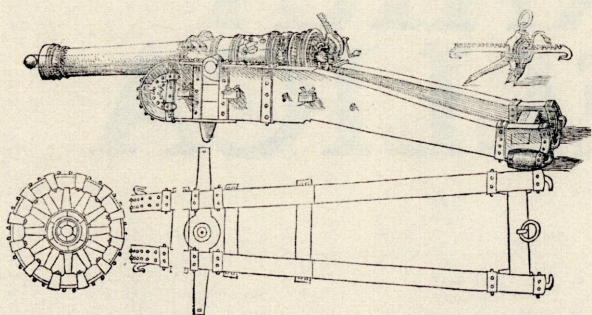
Rootsi väejuhtide tegevust dokumenteeriva arhiiviainesena esmaallikaks Rootsile uute alade vallutamise kohta 16.-17. sajandil. Pontus De la Gardie juhtimisel tõrjuti Vene väed Eestimaalt välja, ka osales ta 1583.a. Pljussa vaherahu sõlmimisel, mis lõpetas veerand sajandit kestnud Liivi sõja. Eestimaa oli Rootsile võidetud 1710. aastani.

Riikide ajaloo vältel on sõjad mõjutanud nii ühiskonna poliitilist, majanduslikku ja sotsiaalset kui ka intellektuaalset arengut, nad on määranud üksikisikute, tervete rahvaste ja riikide saatust. Varasemate aegade kohta teatakse, et 16. sajandi jooksul valitses Euroopas rahu ainult 10 aastat, 17. sajandil 4 ja 18. sajandil 16 aastat. Kahjuks pole tänapäevani kaotanud oma sügavamõttelist sisu tuntud sentents *si vis pacem para bellum* - vägivald ja sõjad kui äärmuslik vahend mitmesuguste probleemide lahendamisel pole võõrad kaasajalgi. Seda taunides on näitus *Rara bellica* esitatud tutvustamiseks eeskätt arvukaid vanatrükiseid ja -graafikat, mis käsitlevad sõjakunsti ja sõdade ajalugu, samuti relvade jm. sõjapidamisvahendite arengut. Tartu Ülikooli Raamatukogu ajaloolised kogud võimaldavad oma trükiste ja käsikirjade kaudu pöörata näitusel tähelepanu ka Eestiga seotud sõdade ajaloole.

Alates sõjateemat arendanud ja sõjakunsti ülistanud antiikautorite (Thukydides, Renatus Vegetius) tööde käsitlustest annavad 16.-18. sajandil ilmunud sõjaraamatud ülevaatliku pildi oma ajastu sõjakunsti

arengust Euroopas. Välja antud on rohkesti illustratiivset materjali, albumeid ja mappe, kus näidatakse lahingustseene, sõjatehnikat ja -varustust.

Kaasaegse rahvusvahelise õiguse rajaja Hugo Grotius (1583-1645) tõstis oma töödega uuele tasandile kristliku doktriini õiglasest sõjast, taunis terroritaktikat ja mürgi kasutamist. Tema teost *De jure belli ac pacis* kandis Rootsi kuningas Gustav II Adolf peaaegu alati endaga kaasas.

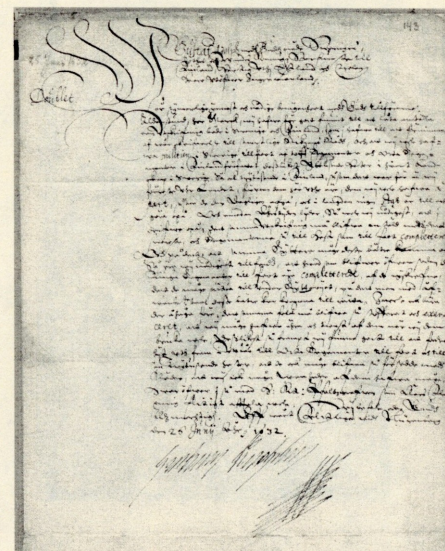
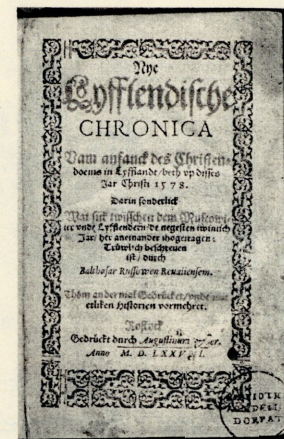
Balthasar Russowi Liivimaa kroonika (1578) peamise ja väärtuslikuma osa moodustab Liivi sõja (1558-1583) eelsete siseolude,

elulaadi ja sõjasündmuste kirjeldus.

Väärtuslik ajalooallikas on Pontus ja Jakob De la Gardie umbes 3600 kirja sisaldav arhiivifond,

mis on De la Gardiede kui

Rootsi väejuhtide tegevust dokumenteeriva arhiiviainesena esmaallikaks Rootsile uute alade vallutamise kohta 16.-17. sajandil. Pontus De la Gardie juhtimisel tõrjuti Vene väed Eestimaalt välja, ka osales ta 1583.a. Pljussa vahekorra sõlmimisel, mis lõpetas veerand sajandit kestnud Liivi sõja. Eestimaa oli Rootsile võidetud 1710. aastani.

Jakob De la Gardie võttis Rootsi riigimarssalina osa Kolmekümneaastasest sõjast (1618-1648), mille probleemistik kajastub De la Gardiede arhiivifondis väga mitmetahuliselt. Selle sõja väejuhtide kirju leidub ka F. L. Schardiuse autograafikogus. Vähesäilinud trükisena on haruldane sõjasündmusi käsitlev B. Chemnitzi teose *Königlichen Schwedischen in Teutschland geführten Krieges*.... II köide (ilmunud 1653. a.).

Põhjasõjas (1700-1721) kannatas Eesti tugevasti, olles sõja alguskümnnendi põhilisi lahingutandraid. Narva piiramine 1700. a. lõppes küll Karl XII võiduga Vene vägede üle, kuid Põhjasõja tulemusena läksid Eesti-, Liivi- ja Ingerimaa ning osa Karjalast Venemaa valdusse ja Rootsi kaotas ülevõimu Läänemerele.

Eesti ajaloos kõige olulisema pöörde, Eiseseisvuse toonud Vabadussõja (1918-1920) tähtsusest eesti rahvale johtub seda käsitlevate raamatute (ülevaated, üksikute väeosade tegevus, teenekad väejuhid, mälestused) rohkus. Vabadussõda, Eesti Vabariigi kaitseväe õppusi ning sõjakooli tegevust kajastavaid dokumente ja fotosid leidub Tartu ülikooli õppejõudude (H. Riikoja, L. Leesment, P. Nurmekund) isikuarhiivides.

Näituse koostasid: Kiira Schmidt, Elna Hansson
Kujundas Maarika Tang